

COMUNITĂȚI DE ENERGIE

PENTRU DEZVOLTARE LOCALĂ
SUSTENABILĂ

Ghid pentru autoritățile publice locale, realizat prin proiectul
"EMERGE - Împuternicirea Comunităților pentru Tranziția
Energetică către Neutralitatea Climatică în România"

Working together for a **green**, **competitive** and **inclusive** Europe

CETĂȚENII, ACTORI PRINCIPALI ÎN TRANZIȚIA VERDE

Comunitățile de energie sunt o parte esențială în procesul de trecere la noi tehnologii prietenoase cu mediul, ce oferă energie curată, sigură și accesibilă pentru toți cetățenii, ajutându-i să prospere. Acest ghid realizat prin proiectul EMERGE România explică, pas cu pas, cum contribuie comunitățile de energie regenerabilă la dezvoltarea locală sustenabilă și rolul-cheie al administrațiilor locale în a le sprijini să înflorească.

CONTEXT. Cea mai recentă criză energetică, izbucnită după pandemie, a arătat cât de vulnerabili sunt cetățenii în fața creșterii prețurilor la energie. Toate țările din Uniunea Europeană s-au confruntat cu probleme. Pentru a combate prețurile ridicate la energie și inflația, **UE încurajează cetățenii să eficientizeze consumul și să adopte surse regenerabile.**

În acest sens, legislația europeană promovează **autoconsumul individual** (panouri fotovoltaice pe acoperișuri) și **colectiv** (parcurile fotovoltaice sau eoliene instalate de către comunitățile de energie, autoritățile locale și regionale etc.).

Până în 2050, până la **83% dintre gospodăriile ar putea contribui la producția și stocarea energiei din surse regenerabile** (Sursa: [Comisia Europeană](#)).

Totodată, noua Comisie Europeană (2024-2029) are printre priorități să lanseze [Pachetul Energetic pentru Cetățeni](#), pentru a facilita participarea activă a cetățenilor la tranziția către un sistem energetic accesibil, decarbonizat și descentralizat și pentru a se asigura că această tranziție este justă și echitabilă. Peste criza energetică se suprapune **criza climatică**, ale cărei efecte le resimțim din plin. De la mare la mic, cu toții putem contribui însă la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, mai ales atunci când acționăm împreună.

Comunitățile de energie permit membrilor oricărei comunități locale să își unească forțele și să investească în energie curată, pentru a:

- ☑ Reduce facturile la energie;
- ☑ Obține mai multă independență energetică;
- ☑ Dezvolta sustenabil localitatea în care trăiesc;
- ☑ Contribuie la securitatea energetică pe plan local și național.

La începutul anului 2024, existau **peste 9.000 de comunități de energie în UE**, care permit unui număr de **peste 1,5 milioane de cetățeni** să producă, să gestioneze și să consume propria energie din surse regenerabile. (Sursa: [interreg-danube.eu](#))

CE ESTE O COMUNITATE DE ENERGIE?

Comunitățile de energie reprezintă, în esență, inițiative colective în care cetățenii, autoritățile publice locale (primării de comune sau orașe și municipii) și, după caz, întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) colaborează pentru producerea și utilizarea colectivă a energiei verzi. Cel mai adesea, în astfel de inițiative, **cetățenii și municipalitatea devin parteneri**.

De obicei, ele încep cu **proiecte de producere și autoconsum colectiv al energiei din surse regenerabile** (solară, eoliană, microhidrocentrale etc.), însă se extind tot mai mult către alte domenii, cum ar fi distribuție energie, stocare, servicii de sistem, **eficiență energetică** (ex: renovarea clădirilor, audituri energetice), **încălzire sustenabilă** (ex: pe bază de biomasă, biogaz, căldură industrială reziduală) sau **mobilitate electrică** (car sharing).

Unele comunități de energie funcționează ca **furnizori de energie**, care fie își produc propria energie electrică și o vând clienților lor, fie cumpără și cumulează energie regenerabilă de la alți producători pentru membrii lor.

Legislația UE recunoaște comunitățile de energie încă din 2018. Acestea pot lua forma oricărei persoane juridice, inclusiv: societate cu răspundere limitată, asociație, cooperativă, parteneriat public-privat, organizație non-profit. Scopul inițiativelor este necomercial, profitul nefiind un factor motivant pentru inițiatori.

România a introdus prevederile legislative naționale pentru **Comunitățile de energie din surse regenerabile** prin OUG nr. 163/2022, după ce cu un an înainte au fost definite **Comunitățile energetice ale cetățenilor**, prin OUG nr. 143/2021.

Conform acestor reglementări, **autoritățile administrației publice locale au obligația de a participa la asigurarea unui cadru favorabil pentru promovarea și facilitarea dezvoltării de comunități de energie din surse regenerabile.**

Ca autoritate locală, puteți contribui la dezvoltarea comunităților de energie prin:

- ✓ Informarea cetățenilor despre beneficii;
- ✓ Oferirea de suport pentru accesarea finanțării;
- ✓ Alocarea de fonduri locale;
- ✓ Parteneriate cu cetățenii;
- ✓ Utilizarea infrastructurii publice pentru energie regenerabilă;
- ✓ Solicitarea de finanțare de la autoritățile centrale;
- ✓ Implicarea în proiecte pilot;
- ✓ Solicitări adresate autorităților centrale pentru eliminarea barierelor;
- ✓ Solicitarea sprijinului pentru consolidarea capacității administrative necesare acestor inițiative.

ACȚIONEAZĂ CA O SINGURĂ ENTITATE

Înainte de a vedea cum funcționează o comunitate de energie, vă propunem să facem un pas mare în timp și să vedem cum a apărut termenul de **comunitate** și cu ce semnificație.

Cuvântul „comunitate” are la bază rădăcina proto-indo-europeană “*ko-moin-i-”, care e compusă din particula “*ko-” (împreună) și “*moin” (a schimba, a împărți). Această rădăcină a dat naștere unor termeni în limbile indo-europene care exprimă **ideea de comunitate, schimb mutual sau împărțire**, cum ar fi:

Latina: communis (comun, împărțit de mai mulți)

Engleza: common (comun)

Româna: comun (ceva împărțit sau folosit de toți)

Semnificația comunității este, așadar, “schimbăm împreună”, „împărțim împreună”.

Plecând de la această semnificație, vă prezentăm pe scurt **trei modele principale** de organizare a comunităților de energie:

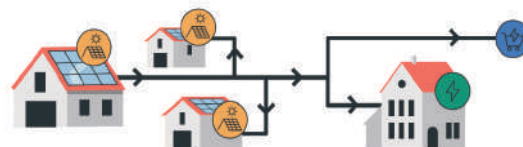
A. Producție centralizată

Unitatea de producție, deținută în comun, este situată într-un punct unic al comunității (ex: parc solar, eolian), iar energia generată este distribuită direct, echitabil și proporțional, membrilor săi conform unei cote stabilite, prin contorizare individuală.

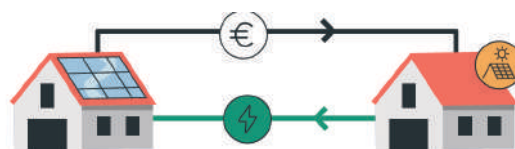
B. Producție descentralizată

Mai multe unități de producție colectivă sunt amplasate în diverse locații, precum acoperișurile unor membri ai comunității, inclusiv clădiri publice (școală, primărie etc.).

C. Producție individuală

Energia este produsă individual și partajată în cadrul comunității. Surplusul neconsumat colectiv este valorificat pe piață, fie prin comunitatea energetică, fie printr-un furnizor.

Sursa: [Studiul „Comunitățile de energie în România: De la aspirație la realitate. Resurse pentru cetățeni și autorități publice”](#), Greenpeace România (Martie 2024)

Cu ajutorul sistemelor inteligente de management al energiei, precum sistemul de contorizare virtuală netă (Virtual Net Metering) – care se bazează pe contorizarea digitală a consumului, producției și stocării de energie electrică și posibilitatea transmiterii la distanță a valorilor măsurate în timp real – partajarea energiei va fi ușor de utilizat pentru consumatori.

BENEFICIILE ECONOMICE ȘI SOCIALE

Spre deosebire de producția de energie în centrale mari pe combustibili fosili, energia din surse regenerabile (solară, eoliană, biomasă etc.) are caracter local, așadar **comunitățile locale și cetățenii ar trebui să fie primii beneficiari.**

Proiectul EMERGE (Împuternicirea Comunităților pentru Tranziția Energetică către Neutralitatea Climatică în România), realizat în cooperare cu Norvegia, **sprijină dezvoltarea comunităților energetice în România.** În acest scop, proiectul EMERGE a susținut **crearea a trei comunități energetice pilot în România**, pentru care au fost realizate studii de fezabilitate din punct de vedere legal, tehnic și economic, oferind **modele** pentru extinderea națională:

- Comunitatea Ansamblul ANL Social din Alba Iulia (jud. Alba).
- Comunitatea rurală Buteni (jud. Arad).
- Comunitatea rurală Crucea (jud. Constanța).

Iată câteva avantaje ale dezvoltării în comun a acestor resurse curate:

1. Facturi mai mici și reducerea sărăciei energetice: Investițiile individuale în energie din surse regenerabile vor fi mai accesibile, iar gospodăriile vor avea **facturi mai mici.** Totodată, pot avea locuințe mai confortabile, prin inițiative de [renovări conduse de cetățeni](#), dar și prin [sisteme de termoficare și răcire centralizată deținute de comunități de energie](#), contribuind la reducerea [sărăciei energetice](#).

Modelările economice din cadrul proiectului EMERGE pentru **comunitățile de energie în mediul rural și urban arată:**

- Acoperirea consumurilor variază **între 11% și 75%** exclusiv din instalațiile proprii.
- Economii medii anuale la facturi sunt **între 17% și 50%.**

2. Un randament mai bun al investiției: Tot mai mulți consumatori casnici au ales să devină și producători (prosumatori), instalându-și panouri fotovoltaice. Vârfurile de consum în mediul rezidențial se înregistrează însă dimineața și seara, astfel că prosumatorii nu se pot bucura de energia gratuită a soarelui și de un randament maxim al investiției. Unii sunt chiar deconectați, pentru a proteja rețeaua (prosumatorii „vulnerabili”).

Comunitățile de energie oferă o corelare mai bună între producția de energie și consumul local, în special cel din sectorul comercial (ex: mici fabrici, centre comerciale), care are un vârf de consum în timpul zilei, când producția de energie din surse fotovoltaice este maximă.

Totodată, **instalarea unei unități centralizate de stocare**, care să preia excedentul de producție, e mai avantajoasă din punct de vedere **tehnic, economic și logistic** în comparație cu soluțiile individuale, care necesită mentenanță separată și costuri suplimentare pentru fiecare gospodărie.

- Modelările economice din cadrul proiectului EMERGE **arată rentabilități foarte bune ale comunităților de energie, între 300% și 800%**, în toate scenariile de dimensionare analizate, cu și fără stocare.
- Acoperirea investiției, în funcție de evoluția prețurilor la energia electrică din piață, s-ar face **între 3 și 10 ani.**

3. Dezvoltarea economiei locale: Crearea de locuri de muncă și de venituri la bugetul local (ex: taxe, chirii pe teren), mobilizarea capitalului local, încurajarea inovației (ex: noi modele de afaceri, tehnologii moderne, soluții inovatoare din punct de vedere social). Cercetări asupra unor proiecte realizate în domeniu au arătat că proiectele de energie din surse regenerabile controlate și finanțate local oferă **de 2 până la 8 ori mai mult profit economiei locale** decât proiectele construite de dezvoltatori externi. (Sursa: energycommunityplatform.eu)

4. Solidaritate comunitară: Implicarea cetățenilor în decizii locale, creșterea solidarității și a spiritului de apartenență la aceeași comunitate, dar și îmbunătățirea relațiilor dintre municipalitate și cetățeni. Crește **accesibilitatea la energia verde**, fiindcă și membrii care nu dețin echipamente de producție pot beneficia de energia produsă din surse regenerabile generată în cadrul comunității. Promovează echitatea energetică prin distribuirea proporțională a costurilor și beneficiilor în funcție de energia consumată sau generată în cadrul comunității, asigurând accesul tuturor participanților la energie curată și la prețuri mai mici.

5. Dezvoltare locală sustenabilă: Producerea locală de energie din surse regenerabile și distribuție inteligentă în cadrul comunității, reducând dependența de surse externe centralizate; crearea de comunități durabile; contribuție la obiectivele climatice naționale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN EUROPA

În 2022, în orașul Mechelen (Belgia), asociația de locuințe sociale Woonland și cooperativa energetică cetățenească Klimaan au creat o comunitate energetică ce a instalat panouri solare în cartierul social Otterbeek. Chiriașii beneficiază de energie la un preț redus, fără investiții proprii, iar **municipalitatea garantează cumpărarea surplusului de energie timp de 20 de ani**, reducând riscurile pentru cooperativa energetică.

Biroul de Consultanță Energetică din orașul Pamplona (Spania) oferă sprijin pentru înființarea comunităților energetice, informând despre granturi și promovând energia regenerabilă. Este primul pas al unui plan al Consiliului Local de a crea o **rețea de birouri de informare energetică**, esențială pentru dezvoltarea **cartierelor cu energie pozitivă** (care produc mai multă energie decât consumă). (Sursa: Comisia Europeană, "[Looking at Energy Communities through a Local Authority Lens](#)")

În Plymouth, o comunitate defavorizată din Marea Britanie, Consiliul Local a inițiat, încă din 2012, un parteneriat cu cetățenii pentru a dezvolta un nou model de producere și consum al energiei în oraș. Astăzi, Plymouth găzduiește una dintre cele mai de succes comunități de energie din Europa, abordând totodată problema sărăciei energetice.

În Wolfhagen, Germania, Consiliul Local a încurajat câteva sute de cetățeni să achiziționeze o participație importantă în compania locală de energie. Această inițiativă a permis autofinanțarea unei noi capacități de producție fotovoltaică de 6 MW, oferirea de dividende anuale pentru cetățeni, considerabil peste rata inflației, și finanțarea unei fundații dedicate promovării eficienței energetice. (Sursa: Greenpeace, "[Comunitățile de energie în România: De la aspirație la realitate](#)")

[Energía Bonita](#), comunitatea energetică din La Palma (Insulele Canare), funcționează ca o cooperativă nonprofit, formată **din cetățeni, întreprinderi mici și mijlocii și administrații locale**, cu misiunea de a gestiona energia local și de a integra toți cetățenii, inclusiv pe cei afectați de sărăcia energetică.

Planul prevede realizarea a 20 de unități de autoconsum colectiv pe insulă, la un preț al energiei sub cel de piață. De pildă, cetățenii din Santa Cruz de La Palma pot participa la sistemul colectiv fotovoltaic cu 0,5 kWp pentru o taxă de 6,25 €/lună, [arată organizația](#).

Cooperativa se susține și prin donații financiare pentru **Fondul de Solidaritate**, ce ajută persoanele vulnerabile să devină membri ai cooperativei fără a fi nevoie să contribuie cu cei 100 EUR de capital social obligatoriu.

SUSȚINEȚI DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE ȘI ÎN ROMÂNIA

Comunitățile de energie reprezintă o soluție viabilă pentru creșterea bunăstării și rezilienței comunităților locale și pentru sprijinirea tranziției verzi. În ciuda interesului ridicat pentru astfel de inițiative, inclusiv din partea administrațiilor locale, legislația națională privind comunitățile de energie este în acest moment incompletă și neclară.

Printre **lacunele legislative** se numără faptul că nu este clar în ce măsură autoritățile locale pot concesiunea acoperișul unei clădiri publice (cum ar fi o școală) unei comunități de energie. De asemenea, nu sunt definite clar modalitățile prin care primăriile, ca membri în comunități energetice, pot genera venituri și utiliza aceste fonduri.

La aceasta se adaugă **lipsa sprijinului financiar și informațional, obstacole socioculturale** (dificultățile de cooperare, reticența față de proprietatea comună).

În România, **doar două comunități de energie** funcționează în prezent, în limitele cadrului legal precar: [Cooperativa de Energie](#) și [Între Vecini](#).

FIȚI AMBASADORI AI SCHIMBĂRII!

Cereți autorităților centrale (Ministerul Energiei, ANRE) adoptarea unei legislații favorabile pentru dezvoltarea comunităților de energie. Deveniți ambasadori ai schimbării și comunicați necesitatea urgentă pentru:

- **Eliminarea barierelor de reglementare și administrative** nejustificate în calea comunităților de energie din surse regenerabile;
- Promovarea **parteneriatelor public-private** în aceste inițiative și încurajarea autorităților să participe în mod direct;
- **Reglementarea structurilor juridice** și a modalităților de colaborare între actorii publici și privați în comunitățile energetice;

- **Norme clare privind transferurile de capital și/sau beneficii** între membrii comunităților de energie, indiferent de statutul lor juridic, ca acestea să nu intre sub incidența reglementărilor privind ajutoarele de stat sau să conducă la suspiciuni de foloase necuvenite;
- **Alocarea de resurse financiare din bugetul național și fonduri europene** pentru comunitățile de energie, crearea de instrumente pentru **facilitarea accesului la finanțare și la informații**;
- Sprijin guvernamental pentru consolidarea capacității administrative locale pentru înființarea și favorizarea comunităților de energie din surse regenerabile.

FORME DE SPRIJIN PENTRU AUTORITĂȚILE LOCALE

Sprijinul guvernamental pentru întărirea capacității administrative locale în vederea susținerii comunităților de energie poate include:

Programe de formare și educație – Organizarea de cursuri și ateliere pentru personalul administrațiilor locale, axate pe **gestionarea comunităților de energie și accesarea finanțărilor**.

Ghiduri și metodologii standardizate – Publicarea de materiale care să ofere administrațiilor locale instrumente clare pentru înființarea și gestionarea comunităților de energie.

Finanțare directă – Alocarea de fonduri guvernamentale dedicate dezvoltării capacității administrative (ex. angajarea de experți, achiziționarea de softuri specializate).

Centre de suport regional – Crearea unor birouri regionale de consultanță care să ofere asistență administrațiilor locale în inițiativele legate de comunitățile de energie.

Simplificarea proceselor administrative – Reducerea birocrăției prin digitalizare și crearea unor proceduri rapide pentru **aprobarea proiectelor legate de comunitățile de energie**.

Rețele de colaborare – Sprijinirea cooperării între administrațiile locale prin platforme de schimb de bune practici și resurse.

Parteneriate cu experți și universități – Facilitarea colaborării între administrațiile locale și instituțiile de cercetare pentru dezvoltarea de soluții inovatoare în domeniul energetic.

Un studiu privind impactul economic al proiectelor locale și cetățenești de energie regenerabilă a constatat că pentru fiecare euro din subvenție publică investit, sunt generate beneficii economice de 50 de euro pentru teritoriu. (Sursa: energycommunityplatform.eu)

ROLUL GHIȘEELEOR UNICE

Sprijinul autorității locale, precum și asistența tehnică, juridică și financiară reduc riscurile și accelerează dezvoltarea comunităților energetice, potrivit documentului de politică [„Looking at energy communities through a local authority lens: perceptions, experiences and needs”](#), Smart Cities Marketplace ©European Union, 2024.

Informarea clară este esențială pentru a încuraja implicarea cetățenilor și IMM-urilor în comunități de energie regenerabilă.

Ghișeele unice create la nivelul autorităților locale și regionale joacă un rol important în acest sens. De altfel, [OUG nr. 92/28.06.2024](#) stipulează că **ghișeele unice de eficiență energetică au printre atribuții oferirea de informații, consiliere și sprijin** (prin intermediul site-urilor web ale autorităților publice, la cerere, la sediul acestora, telefonic) în domeniul renovării energetice, utilizării surselor regenerabile și **formării comunităților de energie**.

Adresați-vă pentru sprijin Ghișeului Unic din cadrul Consiliului Județean pe raza căruia se află localitatea voastră!

CETĂȚENII ȘI ADMINISTRAȚIA LOCALĂ, PARTENERI ÎN TRANZIȚIA VERDE

Comunitățile de energie – inițiative ce reunesc cetățeni, administrații publice locale, întreprinderi mici și mijlocii pentru a produce și utiliza în comun energia din surse regenerabile – sunt un actor nou în tranziția verde. Sprijinul autorităților administrației publice locale poate face o diferență esențială în dezvoltarea acestora.

Iată o listă de acțiuni prin care puteți susține apariția și dezvoltarea comunităților energetice în municipalitatea/localitatea dvs:

Informare și implicare cetățenească – Organizați întâlniri pentru a educa cetățenii despre comunitățile de energie și beneficiile acestora. Promovați-le prin campanii de informare, găzduire de evenimente, buletin informativ municipal. Dezvoltați instrumente de sprijin pentru schimbul de informații (ex: plaforme online).

Informații și asistență – Oferiți consiliere juridică, tehnică, administrativă sau de comunicare (ex: ghișeu unic) cetățenilor pentru a accesa programe de finanțare și a dezvolta comunități energetice. Împărtășiți personalul și resursele.

Investiții locale dedicate – Alocați fonduri din bugetele locale pentru înființarea și susținerea comunităților de energie (ex: granturi, împrumut cu dobândă scăzută, garanții, prețuri garantate pentru surplusul de energie).

Colaborare cu cetățenii – Înființați în localitate o comunitate de energie, în parteneriat cu cetățenii. Administrațiile locale care au deja în operare parcuri fotovoltaice create prin fonduri europene pot lua decizia strategică de a transforma aceste parcuri în comunități de energie. Veți depăși astfel statutul de simplu producător pe piața de energie, sporind beneficiile pentru cetățeni și, implicit, prestigiul instituțional și valoarea politică.

Utilizarea infrastructurii publice – Puneți la dispoziție acoperișurile clădirilor publice sau terenuri ale primăriei pentru instalarea de sisteme regenerabile de energie.

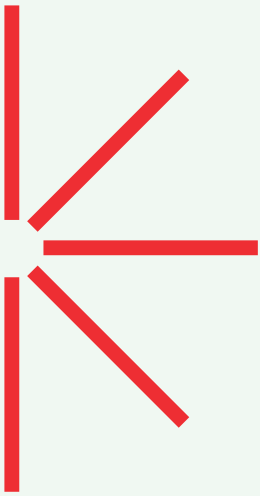
Solicitare de finanțare centrală – Cereți finanțare de la autoritățile centrale (ex. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene) pentru dezvoltarea comunităților de energie.

Participare activă în proiecte pilot – Implicați-vă în inițiative pilot, cercetări și oportunități de finanțare din domeniul energetic.

Advocacy pentru eliminarea barierelor legislative – Susțineți la nivel guvernamental adoptarea unui cadru de reglementare transparent și eficient, care să stimuleze dezvoltarea comunităților de energie.

Vocea autorităților administrației publice locale contează! Împreună, puteți transforma comunitățile locale în lideri ai energiei sustenabile.

Despre EMERGE Romania

Proiectul a fost implementat de Academia de Studii Economice din București (ASE), alături de parteneri din România – S.C. Energy Advisor S.R.L. (Renergia), Universitatea Politehnica Timișoara, Municipiul Alba Iulia, Comuna Buteni (jud. Arad) și Comuna Crucea (jud. Constanța) – și din Norvegia – Smart Innovation Norway. Proiectul a fost finanțat cu sprijinul granturilor acordate de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin mecanismul financiar SEE 2014-2021, în cadrul „Programului Dezvoltarea IMM-urilor din România”, operat de Innovation Norway.

Working together for a green, competitive and inclusive Europe

Cu sprijinul:

